

Niels Grønkjærs prædiken 2. påskedag

Taler

Niels Grønkjær
Grundtvigsk
valgmenighedspræst

Dato

22. april 2019

Sted

Vartov Kirke

Går man langs havet, forskydes horisonten. Blikket er begrænset til kimingen. Men som man bevæger sig, rykkes grænsen. Det ubegrænsede ledsager det begrænsede – det begrænsede bærer det ubegrænsede med sig. Den skarpe, endelige horisont forskydes hele tiden i det uendelige. Som man går.

Menneskets liv er denne bevægelse. Det består af forskydninger, hvor vi aldrig kan overskue det hele, men hvor livet altid er helt. Der er ikke noget udenfor. Helheden er indforlivet.

Påskeevangeliet om Jesu opstandelse fra de døde er budskabet om, at Guds uendelighed er nærværende i vores endelige liv. De begrænsninger, som altid er vores vilkår, har det ubegrænsede hos sig. Guds liv ledsager vores liv – i vores liv bærer vi Guds liv med os. Det evige liv virkeliggøres i vores liv.

Vi er langt fra altid opmærksomme på det. Det er som om noget tårner sig op og forhindrer og forstyrrer det frie udsyn.

Nogle ting er vi selv skyld i: unyttige bekymringer, forfængelig selvoptagethed, krænket rethaveriskhed, eller bare det at vi ikke kan se ud over vores egen næse. Andre ting er vi ikke selv skyld i: sorger, tab, ulykker. Det kan ikke alene forhindre udsynet. Det kan sætte livsbevægelsen i stå.

Anden påskedags evangelium frilægger horisonten. På deres vandring til Emmaus ledsages de to disciple af den opstandne Jesus. Men de genkender ham ikke. Forhindringen er deres egne forhåbninger. Som de selv siger: 'vi havde håbet, at det var ham, der skulle forløse Israel.' Disse forhåbninger forhindrer dem i at tro opstandelsesbudskabet. Tværtimod forfærder det dem, at kvinderne skulle have hørt at Jesus er opstået. For dem er det et løst rygte, som blot bliver

løser af at andre disciple har været ved graven uden at se den opstandne.

Nu går de så dér og taler med Jesus om, hvad der er sket. De ser ham, men de ser ikke, at det er ham; de ser ikke, at han er den opstandne: 'deres øjne holdtes til, så de ikke genkendte ham.'

Det er et mærkeligt udtryk: 'deres øjne holdtes til'. Det kan også betyde noget i retning af, at deres øjne var fastholdt, fanget, fikseret. Sådan som vi kan se på noget uden at se det, som det det er. Uden at det lever for vores øjne. Uden at det 'siger' os noget.

De to disciple forstår nok den forelæsning, som Jesus holder for dem om, hvad der står i alle Skrifterne. Men de forstår ikke, at det drejer sig om ham, som selv taler til dem. De forstår, hvad han siger, men de forstår sig ikke i det. De er ikke med i historien, og de tror ikke, at han er det.

Kjeld og Dirch – hed et komikerpar for mange år siden. Kjeld fortæller Dirch en historie om fire mand på en tømmerflåde, men afbrydes hele tiden af uvedkommende fakta-spørgsmål, så han igen og igen må begynde forfra. Det hele opløses i kværulanteri om Dirchs morbror, og spruttende af raseri brøler Kjeld, at 'han har ingenting med historien at gøre.'

Som de to disciple. Hele vejen til Emmaus fortæller de om de forløbne dages tildragelser i Jerusalem, og de hører Jesu minutiøse gennemgang af baggrunden for det skete. Men de er ikke med i historien. De hæfter sig ved en mængde detaljer og interesserer sig kun for historiske fakta. Deres øjne holdes til – og de indser ikke, at det handler om dem selv og om ham, som fortæller historien til dem. De forstår ikke, at deres historier er sammenfaldende.

Hele vejen til Emmaus er disciplenes blik fikseret på det begrænsede. De ser ikke det ubegrænsede i det begrænsede. De ser ikke uendeligheden i det endelige. De ser ikke, at Jesus er den opstandne.

Først i det øjeblik han bryder brødet og giver dem det, ser de det: 'Da åbnedes deres øjne, og de genkendte ham'. Da indforlives de i historien. De tager den til sig. Den bliver deres, fordi han, som er evangeliet, giver sig til dem i brødet, hans legeme.

Skærtorsdag indstiftede den endnu ikke korsfæstede den første nadver. I dag er det den anden nadver. Og sådan er det fortsat. Også med os deler den opstandne sig selv i nadveren. Her er uendeligheden hos os i vores endelige liv.

Rembrandt har malet et billede, Emmaus, som befinder sig i Statens Museum for Kunsts varetægt. Det viser Jesus og disciplene lige i det øjeblik, da han bryder brødet. Lyset skinner fra et sted, vi ikke kan se. Forhænget er trukket ikke helt til side. 'Da åbnedes deres øjne, og de genkendte ham; men så blev han usynlig for dem.' Rembrandt skildrer dette øjeblik, hvor den opstandne er ved at forsvinde, ved at opløses på lærredet – i lærredet.

Billedet bryder sammen. Da den opstandne bliver deres liv, bliver han usynlig. Da de forstår, at det er ham, ser de ham ikke. Her fødes troen.

De billeder, vi gør os af hinanden og os selv, er ikke dem, vi er. Men det skjuler vi – ved at gøre os billeder.

Hykleri for eksempel. At hykle er at få os til at se anderledes ud, end vi er. En hykler forstiller sig, for at fremstå i et fordelagtigt lys. Han tegner et billede af sig selv, som skal skjule hans mangler og svigt. Hykleri er en aktiv moralisme, som skal få de andre til at applaudere, hvad man gør – for at de på den måde skal miste blik for, hvad man i virkeligheden gør.

Hyklerin tegner et billede af sig selv. Hykleri er lasten over alle laster, som man har sagt (Arendt, Lykkeberg side 142). For hykleri er den last, der skal skjule alle andre laster. Den er det velplejede afbillede.

De billeder, vi gør os, fikserer vores blik. De tager bevægelsen ud af livet. Ikke nok med at vi danner de andre efter vores billede af dem. Vi danner også os selv efter de billeder, andre gør sig af os. Vi fastholdes og fanges i billedets størknede, fikserede øjeblik.

Det øjeblik opløser Rembrandt i sit billede – og livet sættes igen i bevægelse. Men nu i et helt nyt perspektiv. Umiddelbart efter at disciplenes øjne åbnes, fortæller Lukasevangelisten at 'de brød op med det samme og vendte tilbage til Jerusalem', hvor de hører, at 'Herren er virkelig opstået'.

Opstandelsen gør vores liv virkeligt. Opstandelsen er den altid nærværende

uendelighed i den bevægelse, som vores begrænsede liv er.

Er det for lidt? Det kan i hvert fald forekomme utilfredsstillende for den, der gerne vil have tingene på plads. Eller for dem, der gerne vil have, at Gud i sin uendelighed er så højt hævet over vores liv, at han er adskilt fra det.

Utilnærmelig og ubevægelig. En fikseret, en fiks idé.

Også vores egne forhåbninger til livet kan være fikse. 'Vi havde håbet, at det var ham, der skulle forløse Israel', som de skuffede disciple siger. Dermed kaster de et blik tilbage på palmesøndag, hvor Jesus red ind i Jerusalem, fejret som en konge. Nu er de i deres skuffelse på vej ud af Jerusalem.

Men da deres øjne åbnes, vender de straks tilbage til Jerusalem. Nu med et helt andet blik på verden og deres egne liv. Med nye forhåbninger.

I første omgang kun de få forundt. Disciplene, vennerne. Efter sin død og opstandelse åbenbarer han sig kun for dem, der genkender ham, fordi de har set ham.

For alle andre, for os, som ikke har set ham, åbenbarer han sig på en tydeligere måde. Når han bryder brødet, opstår han i vores liv. Han befrier os fra de begrænsede og begrænsede billeder, vi gør os af hinanden og os selv.

Hvorhen vi nu bevæger os, er den uendelige nåde virkelig i vores liv. Forårsdagen giver et vink om det.

Glædelig påske!

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

2. påskedag, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/niels-groenkjaers-praediken-anden-paaskedag-2019>